

РЕШЕНИЕ

№ 209

гр. Бургас, 04.02.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – БУРГАС, XXXVIII СЪСТАВ, в публично заседание на единадесети януари през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: НЕВЕНА ИВ. КОВАЧЕВА

при участието на секретаря СТАНКА Д. ДОБРЕВА
като разгледа докладваното от НЕВЕНА ИВ. КОВАЧЕВА Гражданско дело
№ 20212120104486 по описа за 2021 година

Производството е образувано по искова молба на „Университетска многопрофилна болница за активно лечение – Бургас“ АД, ЕИК *, със седалище и адрес на управление: *, представлявано от *, против СТ. ИВ. С., ЕГН *****, адрес: г*, с която се иска от съда да осъди ответника да заплати на ищеца сумата от 8700 лева, частично от общо дължимите 94680 лева, представляваща неустойка за неизпълнение на договор за придобиване на квалификация от 18.07.2012 г., както и сумата в размер на 323,83 лева мораторна лихва върху главницата за периода от 09.02.2021 г. до 22.06.2021г., както и законна лихва върху главницата от датата на подаване на исковата молба - 23.06.2021 г. до окончателното плащане.

Ищецът сочи, че страните са били обвързани от договор за придобиване на квалификация от 18.07.2012 г. на основание чл. 234 КТ по медицинска специалност „педиатрия“ със срок на действие 4 години. По силата на този договор „УМБАЛ Бургас“ АД, в качеството си на работодател, се е задължил да изплаща на ответника, в качеството □ на обучаем, месечните такси за теоретично и практическо обучение по специалността, като се е задължил в чл. 3, ал. 1 от договора да осигури ежемесечна издръжка в размер на две минимални работни заплати за срока на обучението. С анекс от 12.11.2015 г. издръжката е намалена със стойността на сумата по § 1а от Наредба № 1 от 2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването. Ответникът се е задължила на основание чл. 5, ал. 2 от договора да завърши в срок обучението си по уговорената специалност. Изплатените суми за обучението са в размер на 31560 лева. Със заповед № Р-106-

30/28.01.2021г. на ректора на Медицински университет Варна е прекратено обучението на С., като заповедта □ е връчена по реда на чл. 18а АПК и е влязла в сила на 09.02.2021 г. Поради това се дължи предвидената в чл. 7, ал. 2 от договора неустойка в трикратен на заплатените на С. суми размер. Моли се съда да уважи исквете и присъди на ищеца съдебно-деловодни разноски.

Ответникът чрез процесуален представител е оспорил исквите претенции. Посочено е, че съгласно сключения договор за повишаване на квалификация УМБАЛ Бургас не е оказал нужното съдействие и не е командировал служителя си в УМБАЛ „Св. Марина“ Варна. Оспорено е твърдението, че изплащането на сумите представлява издръжка по смисъла на чл. 3, ал. 1 от договора за придобиване на квалификация, като се твърди, че изплащаните средства са стипендия. Твърди, че работодателят УМБАЛ Бургас АД е неизправна страна по сключения договор, тъй като не е осигурил условия и възможност за осъществяване на теоретично и практическо обучение по специалността „педиатрия“ според действащата тогава Наредба № 34, като по този начин го е поставил в невъзможност да осъществи практическото си обучение в предвидената база – УМБАЛ „Св. Марина“, гр. Варна. Изложени са твърдения за нищожност на клаузата в чл. 5, ал. 2 на сключения между страните договор поради противоречие със закона и невъзможен предмет, както и на клаузата за неустойка в договора за повишаване на квалификацията поради накърняване на добрите нрави. Направено е възражение за прекомерност на претендираната неустойка, както и за изтекла тригодишна погасителна давност на основание чл. 111, б. „б“ ЗЗД.

Моли се съдът да отхвърли исквете и присъди на дружеството съдебно-деловодни разноски.

Съдът, като прецени доводите и възраженията на страните, събраните по делото доказателства и разпоредбите на закона, намира от фактическа и правна страна следното:

Правната квалификация на предявените иски е чл. 234, ал. 3, т. 2 КТ във вр. с чл. 92 ЗЗД и чл. 86 ЗЗД.

Съдът е приел за безспорни и ненуждаещи се от доказване обстоятелствата, че между страните е възникнал валиден трудов договор № 58/05.05.2010 г. с анекс към него от 12.05.2011 г. и анекс от 15.02.2019, че на 18.07.2012 г. между страните е сключен договор за придобиване на квалификация по чл. 234 КТ и че на 19.07.2012 г. между страните е сключен договор за обучение за придобиване на специалност на място № 648/19.07.2012 г.

Тези обстоятелства се установяват от приложения по делото трудов договор от 05.05.2010 г., сключен между МБАЛ – Бургас и С.С. за неопределено време. С. е назначена на длъжност ординатор. С допълнителни споразумения към договора от 12.05.2011 г. и 15.02.2019 г. С. е назначена на длъжност лекар, като е увеличено трудовото ѝ възнаграждение съответно на 640 лева и 830 лева.

Видно от договор за придобиване на квалификация от 18.07.2012 г., сключен между МБАЛ – Бургас и С.С. на основание чл. 234 КТ, ответникът следва да придобие квалификация по специалността „Педиатрия“ в УМБАЛ „Света Марина“ - Варна за срок на обучение четири години. Уговорено е, че договорът влиза в сила след сключване на договор за обучение по смисъла на чл. 24 от Наредба № 34/2006 г. между МУ – Варна и С.. Задълженията на работодателя са да осигури на обучаемия ежемесечна издръжка в размер на 2 минимални работни заплати за периода на обучението, които ще бъдат използвани за заплащане на разходите по обучението и заплащане на таксата за обучение. Работодателят следва също да даде възможност на обучаемия да работи по придобитата квалификация за срок от 4 години от завършване на обучението. Обучаемият се задължава да завърши в срок образованието по специалността, като в чл. 5. ал. 2 от договора е посочено какво се има предвид под завършване в срок, и след това да работи при работодателя. Уговорено е в чл. 7, че обучаемият се задължава да възстанови на работодателя в троен размер всички суми, които е получил под формата на издръжка, такси за обучение, ако откаже сключването на трудов договор с работодателя след завършване на обучението, както и ако по субективни причини не завърши курса на обучение. Обезщетение се дължи и ако обучаемият напусне работа преди изтичане на 4-годишния срок. Сумите са дължими в срок от 14 дни от датата, следваща датата, на която изтича последният ден от срока за сключване на трудов договор по чл. 4, ал. 2 от договора. При виновно неизпълнение на задълженията на обучаемия той дължи на работодателя неустойка в размер на трикратния размер на изплатените до момента суми за издръжка, което е уговорено в чл. 9 от договора, като работодателят има право да прекрати договора. Предвидено е още, че не се счита за виновно неизпълнение на договора прекъсване на обучението поради здравословни причини или майчинство.

Представен е договор от 19.07.2012 г. за обучение за придобиване на специалност на място срещу заплащане между МУ – Варна, МБАЛ – Бургас и С. за придобиване на специалност педиатрия с продължителност 4 години и срок от 01.08.2012 г. до 01.08.2016 г. Уговорено е, че обучението за придобиване на специалност се прекъсва със заповед на ректора на висшето училище в случаите, посочени в чл. 26, ал. 1 на Наредба № 34. Обучението се прекратява и при условията и по реда на чл. 27, ал. 1 от Наредбата. В чл. 19 и 20 от договора е предвидено, че специализантът заплаща на висшето училище месечна стойност на обучението в размер на 180 лева, платими на 6 месеца. Съгласно чл. 21, ал. 2 от договора висшето училище предоставя на институцията, провеждаща практическото обучение, средствата за практическо обучение на специализанта в 1-месечен срок след заплащане от последния на таксата по чл. 19 и 20. В чл. 22, ал. 2 е предвидено, че институцията, провеждаща практическото обучение, се задължава да изплаща на специализанта ежемесечно възнаграждение в размер на две минимални работни заплати в срок до 5-то число на следващия месец. Видно от извлечението от регистъра на специализантите, водено в Министерство на здравеопазването, институцията, провеждаща практическото обучение на С., е МБАЛ – Бургас.

На 26.11.2015 г. е подписано допълнително споразумение към договора от 19.07.2012 г., с което е предвидено, че висшето училище и МБАЛ – Бургас ще получават средства за провеждане на теоретично и практическо обучение по реда на § 1а, ал. 1 ПЗР на Наредба № 1 от 22.01.2015 г., считано от 01.06.2015 г. Стойността на обучението ще се заплаща от Министерство на здравеопазването.

Приложена е заповед № Р-106-30 от 28.01.2021 г. на ректора на МУ – Варна, влязла в сила, с която е наредено на основание чл. 25, ал. 4 и § 26, ал. 3 ПЗР на Наредба № 1/22.01.2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването С.С. да прекрати обучението си за придобиване на специалност, считано от 28.01.2021 г., поради неполагане на държавен изпит в установените за това в Наредба № 1/22.01.2015 г. срокове. Установено от представените документи от МУ – Варна е, че С. не е подала документи за допускане до държавен изпит, срокът за което е изтекъл на 01.08.2020 г., и обучението е прекратено, тъй като не е приключило в срока по чл. 12, ал. 8 от Наредба № 34/2006 г.

Приложени са молби от С. до ректора на МУ – Варна за отсрочване на задължението за заплащане на семестриални такси и разрешение за продължаване на обучението й поради открито заболяване. Представени са епикризи за проведени лечения на С.С. в периода 27.01.2015 г. – 31.05.2015 г., 10.02.2015 г. – 18.02.2015 г., 25.05.2015 г. – 01.06.2015 г., 30.11.2015 г. – 04.12.2015 г., 09.06.2016 г. – 14.06.2016 г., 14.12.2016 г. – 19.12.2016 г., 11.11.2021 г. – 15.11.2021 г. поради наличие на хипофизен макроаденом.

Представени са платежни нареждания, видно от които в периода м. 08.2012 г. – 12.2012 г. е изплатена от МБАЛ – Бургас на С. стипендия по 580 лева месечно, общо 2900 лева. Приложена е счетоводна справка от МБАЛ – Бургас, видно от която в периода 21.08.2012 г. – 20.07.2016 г. на С. е изплатена издръжка в размер на общо 31560 лева, като от представените платежни нареждания е видно, че всеки месец са превеждани по сметка на С. по две минимални работни заплати за страната.

При така установеното от фактическа страна съдът намира предявените искиове за неоснователни.

Ищецът основава претенцията си на уговорката в чл. 7, ал. 2 от договора за придобиване на квалификация, сключен между страните по делото на 18.07.2012 г. В посочената разпоредба е предвидено, че обучаемият се задължава да възстанови на работодателя в троен размер всички суми, които е получил под формата на издръжка, такси за обучение, осигуровки за целия срок на обучението, ако по субективни причини не завърши курса на обучение.

Съдът намира, че цитираната уговорка от договора представлява по същността си уговорка за неустойка по смисъла на чл. 92 ЗЗД. Този извод съдът прави поради следните съображения:

Договорът за повишаване на квалификацията, макар и регламентиран в Кодекса на труда, не представлява трудов договор, като по отношение на него са

приложими правилата на ЗЗД и по-специално отговорността по чл. 234, ал. 3 КТ съставлява специална хипотеза на чл. 79, ал. 1 ЗЗД (в този смисъл е задължителната практика на ВКС, напр. решение № 326 по гр. д. № 706 за 2009 г. на IV гр. отд.). Самият законодател в разпоредбата на чл. 234, ал. 3, т. 2 КТ е предвидил възможността страните да уговорят отговорността при неизпълнение на задълженията по договора за две форми на неизпълнение: незавършване на обучението и неизпълнение на задължението за работа през уговорения срок за задължителна работа. Не се спори между страните по делото, че ответникът не е завършил в предвидения срок обучението си, като със заповед № Р-106-30 от 28.01.2021 г. на ректора на МУ – Варна обучението е прекратено, като на това основание се претендира и плащане на процесната сума. Приложима за процесния договор е [Наредба № 34 от 2006 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването](#) (ДВ, бр. 7 от 2007 г.), тъй като в § 1а ПЗР на Наредба № 1 от 22.01.2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването е посочено, че специализантите, които са приети по реда на отменената Наредба, могат да продължат обучението си при условията, при които са приети, без да се прилагат по отношение на тях разпоредбите на [чл. 11а от отменената Наредба № 34/2006 г.](#), или да продължат обучението си по реда на тази наредба, като в тримесечен срок от влизането ѝ в сила сключат трудов договор на пълно работно време с база за обучение и подадат във висшето училище заявление за прекратяване на договора за обучение, каквото по делото не е установено.

Доколкото става въпрос за определяне отнапред на вида и размера на отговорността за неизпълнение на договорно задължение, по същността си такава уговорка в договора представлява уговорка за неустойка, по отношение на която намират приложение и правилата на чл. 92 ЗЗД. В конкретната разпоредба е предвидено изплащане на всичко платено за целия срок на обучението на С. в троен размер, като, тълкувайки същността на задължението на обучаемия и последиците от неизпълнението му, а именно заплащане на трикратния размер на платеното по договора, вместо обезщетение за разходите, извършени от ищеца по повод изпълнение на неговите задължения по договора, съдът прави извод за същността на клаузата, а именно неустоечна такава.

По силата на общите правила на ЗЗД обезщетение за неизпълнение на договорно задължение, както и неустойка, се дължат само ако неизпълнението е резултат от виновно поведение на длъжника. Ответникът чрез процесуален представител е навел възражение, че незавършването на обучението е резултат от заболяване на С., т.е. не се дължи на нейно виновно поведение. В случая, видно от представените по делото епикризи, от началото на 2015 г. С. е диагностицирана със заболяване акромегалия. Представени са множество епикризи и болнични листове, установяващи лекуване на заболяването и до днес, невъзможността на ответника да се явява на работа и на обучение през определени периоди от време, в които е бил във временна неработоспособност. Не се установява по делото обаче, че заболяването на ответника го е пречатвало да завърши обучението си, като положи държавен изпит в срок, който в чл. 12, ал. 8 от Наредба № 34/2006 г. е определен като максимален от 8 години, в случая изтичащ през 2020 г. Не е доказано, че за целия период от

откриване на заболяването до изтичане на законоопределения срок С. е била в невъзможност да завърши специализацията си, т.е. че заболяването ѝ е от такъв характер, препятстващ я да положи държавен изпит, като е имала възможност да стори това в срок. По делото не са представени никакви доказателства, сочещи за проведено дългосрочно лечение в периода 2017 г. – 2020 г.

Неоснователно е и възражението, че работодателят е неизправна страна по сключения договор, тъй като не е осигурил условия и възможност за осъществяване на теоретично и практическо обучение по специалността „педиатрия“ според Наредба № 34/2006 г. Същият е можел да осигури на ответника условия за осъществяване на практическото обучение, тъй като болницата разполага с две педиатрични отделения. Не се установява по делото С. да е предприемала действия по сигнализиране, че е в обективна невъзможност да изпълнява задълженията си поради вина на работодателя му. Видно от извлечението от регистъра на специализантите, водено в Министерство на здравеопазването, институцията, провеждаща практическото обучение на С., е МБАЛ – Бургас, като в тази връзка е неоснователно възражението на ответника, че база за провеждане на практическото обучение е била УМБАЛ Св. Марина – Варна.

Съдът обаче намира за основателно възражението на ответната страна за неизправност на ищеца по договора поради неплащане на определените с двата договора средства за издръжка в размер на общо 4 работни заплати. Основание за претенцията, по която е образувано настоящото дело, е сключеният между страните договор за придобиване на квалификация от 18.07.2012 г., като следва да се вземат предвид само задълженията на страните, уговорени в същия, и съответното им изпълнение. В чл. 3, ал. 1 от договора е предвидено задължение на работодателя да заплаща на обучаемия месечна издръжка за срока на обучението в размер на 2 минимални работни заплати за страната. Видно от представените платежни нареждания МБАЛ – Бургас е заплащал на С. в периода 21.08.2012 г. – 20.07.2016 г. по две минимални работни заплати за страната. В платежните нареждания обаче не е посочено изрично по кой договор е извършено плащането – дали по договор за придобиване на квалификация от 18.07.2012 г., или по договора за придобиване на специалност на място срещу заплащане от 19.07.2012 г., в чл. 22, ал. 2 от който също е предвидено задължение на МБАЛ – Бургас да изплаща на специализанта ежемесечно възнаграждение в размер на две минимални работни заплати. В платежните нареждания като основание за плащането е посочено „стипендия съгл. договор“, както и месецът, за който се дължи. Не е посочен обаче конкретният договор, въз основа на който е извършено същото, доколкото в процесния период е имало сключени между страните два договора, по които се дължат сходни по характер и стойност парични средства, поради което и съдът намира, че не е установено по делото ищцовото дружество да е изправна страна по договора за придобиване на квалификация от 18.07.2012 г. Категорична е практиката на ВКС, че неустойка по договор може да бъде претендирана само от изправната страна.

На самостоятелно основание съдът намира за основателно възражението на ответника за нищожност на клаузата за неустойка. Целта ѝ по принцип е да

определи предварително размера на дължимото обезщетение при неизпълнение на договора, без да е необходимо изправната страна да го доказва, като той следва да осигури постигането на нейните обезпечителна, обезщетителна и санкционираща функции. Съгласно задължителните указания, дадени в т. 3 на Тълкувателно решение № 1/15.06.2010 г. на ОСТК на ВКС, преценката за противоречие на клаузата за неустойка с добрите нрави е с оглед следните критерии: размерът на задължението, което се обезпечава с неустойката, наличието на други обезпечения, съотношението на размера на уговорената неустойка с очакваните вреди от неизпълнението и други с оглед фактите и обстоятелствата на конкретния случай. В задължителната практика на ВКС също е прието, че накърняване на добрите нрави е налице, когато се нарушават принципите на справедливостта, на добросъвестността в гражданските взаимоотношения и на предотвратяването на несправедливото облагодетелстване.

В случая вземането за неустойка е по договор за придобиване на квалификация, при който обезпеченото право не е в паричен размер и няма паричен еквивалент. С тази клауза се обезпечава интереса на работодателя да ползва повишените качества на работника вследствие професионалната му квалификация за определен период от време. С оглед на това и вредата за работодателя при неизпълнение на задължението би могла да се съизмери със заплатените от него разходи за обучението. Уговорената между страните в чл. 7, ал. 2 от договора неустойка обаче е в размер на стойността на заплатените разходи по обучението, умножена по три, който размер противоречи на функциите на неустойката да обезщети изправната страна по договора от неизпълнение на задълженията на другата страна, като надвишава многократно размера на задължението, което обезпечава. На следващо място, би довело до несправедливо облагодетелстване на ищцовата страна, доколкото за обучението на С. МБАЛ – Бургас е получавала средства от университета, в който се е провеждало теоретичното обучение. Следва да се отбележи, че в чл. 9 от договора е предвидена дължимост на още една неустойка в същия размер, обезпечаваща същите вреди. Поради това съдът намира, че клаузата за неустойка е нищожна поради противоречие с добрите нрави.

Ето защо и съдът намира, че исковете като неоснователни следва да бъдат отхвърлени.

Предвид изхода на спора на ответника се дължат разноски, но доказателства за реално сторени такива не са представени в производството. Договор за правна защита и съдействие, платежно нареждане за заплатен хонорар и списък на разноските са представени едва с писмената защита. Съгласно т. 11 от Тълкувателно решение 6/2012 г. на ВКС обаче е разяснено, че с писмената защита не могат да бъдат предявени процесуално валидно искания за присъждане на разноски, съответно за техния размер. Макар и акцесорна, претенцията за разноски съставлява искане, свързано със спорния предмет, което следва, също като него, да бъде заявено до приключване на съдебното заседание, с което приключва делото пред съответната инстанция. Ето защо и искането на ответника за присъждане на разноски за адвокатско

възнаграждение е неоснователно.

Поради изложеното, Бургаският районен съд

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ исковете на „Университетска многопрофилна болница за активно лечение – Бургас“ АД, ЕИК *, със седалище и адрес на управление: *, представлявано от *, против СТ. ИВ. С., ЕГН *****, адрес: *, за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от 8700 лева, частично от общо дължимите 94680 лева, представляваща неустойка за неизпълнение на договор за придобиване на квалификация от 18.07.2012 г., сумата 323,83 лева мораторна лихва върху главницата за периода от 09.02.2021 г. до 22.06.2021г., както и законна лихва върху главницата от датата на подаване на исковата молба - 23.06.2021 г. до окончателното плащане.

Решението подлежи на обжалване пред Бургаския окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

В.О.

С. Добрева

Съдия при Районен съд – Бургас: _____